

[Anne Grete Holmsgård]

behøvede vel ikke ligefrem en redegørelsesdebat for at få slået fast, at det er ulovligt at udlede gylle og ajle fra gårdene. Det er det ikke bare ifølge miljøbeskyttelsesloven, det var det også, inden miljøbeskyttelsesloven trådte i kraft for 10 år siden. Det problem kunne vel have været klaret ved, at alle i miljøudvalget sagde til hinanden: nu skal miljøbeskyttelsesloven indskræpes. Nu da vi har 10 års fødselsdag for den, må vi tage os sammen til at indskræpe den. Det ville i virkeligheden være tilstrækkeligt til, at man fjernede gårdbidraget, forstået på den måde, at man holder op med de direkte giftige udledninger, som slår fiskene ihjel, og som forringer vandkvaliteten katastrofalt i en lang række bække, åer og søer, men ligefrem at gøre det til de 100 pct. af éns svar på, hvad man egentlig skal gøre ved nitratproblemerne, finder jeg simpelt hen uansvarligt. Der er jo ikke noget som helst, der handler om den nitrat, der siver ned til grundvandet, og derfor får den ikke bare lov til at sive, den får faktisk også lov til at forøges.

Hvis man ser på selve NPO-redegørelsen, fremgår det, at nitratindholdet i grundvandet stiger med ca. 3 pct. om året. Det betyder, at det er fordoblet i løbet af 20 år. Om 20 år har vi altså en fordobling af det nitratindhold, der er i vores grundvand, og hvis jeg ikke husker meget galt, er middelværdien i dag 13 mg pr. l. Det vil sige, at om 20 år er middelværdien oppe på det, der i dag betragtes som den sundhedsmæssige grænse. Der gives ganske vist en masse dispensationer, men man holder dog fast ved, at de 25 mg er den sundhedsmæssige grænse.

Det problem kan man formentlig ikke løse, fordi det meste af nitraten allerede siver, men så kunne man dog i det mindste gå i gang med nu at sikre, at man ikke om 30 år, om 40 år har en situation, hvor man er oppe på 50 mg, for det er jo det, der vil ske, hvis man ikke gør andet end det, der står i denne plan. Formentlig vil det komme til at gå hurtigere, hvis man ser på, hvad der er sket i de to år, der er gået, efter at NPO-redegørelsen er lavet; den baserer sig jo på 1981-82-tal. I dag skriver vi 1985, og de seneste tal for gødningsforbruget stammer fra 1983-84. De viser, at i de to mellemliggende år er kunstgødningsforbruget steget med over 10 pct., nemlig mellem 11 og 12 pct.

Vi ved da også, at det, som situationen er i landbruget i dag, kun er 15 pct. af det kvælstof, vi hælder ud på markerne, der overhovedet bliver til menneskeføde igen. Resten forsvinder enten ned i grundvandet eller op i luften. Af det, der forsvinder op i luften, er der en hel del, der kommer ned på jorden igen, nemlig regnvandet, og hvis man nu er rigtig large og siger, at cirka en fjerdedel af det forsvinder helt, det afgasses, er der altså 75 pct. tilbage. Det vil sige, at der faktisk er sket en forøgelse af nedsivningen af nitrat på 7-8 pct. siden 1981 og 1982. Så selv om handlingsplanen havde kunnet lave nogle beregninger, der sagde, at den ville nedbringe nitratudvaskningen til grundvandet med ca. 10 pct., var vi faktisk lige vidt, men det kan den ikke engang påstå, for det står der intet som helst om i den, og der er ikke noget, der tyder på, at der overhovedet er noget i denne handlingsplan, der nedbringer nitratudsivningen til grundvandet, fordi hvis man ikke vil have de 60.000 t kvælstof, der kommer fra de såkaldte gårdbidrag, altså fra møddinger osv., hældt ud i vandløbene mere - de forsvinder jo ikke op i den blå luft - vil man have dem hældt ud på marken i stedet for, og dér siver de durkens ned i grundvandet. Dette viser altså, at problemet med rent grundvand ikke kan løses, medmindre man er villig til at sige, at vi simpelt hen må nedbringe forbruget af kvælstof på vores marker, og da er vi nødt til at se på handelsgødningen, for det kan ikke hjælpe noget, at vi ser på den mindre del alene, nemlig naturgødningen. Man kan selvfølgelig sige, at de 50 kg pr. ha, der binges ud årlig, skulle køres på Kommunekemi i stedet for, men det er jo ret latterligt at bruge en naturlig ressource på den måde, så man er simpelt hen nødt til at se på handelsgødningen. Og hvis man bare siger, at vi vil have den grundvandskvalitet, vi havde i 1960'erne, skal man tilbage og se på, hvad vi hældte på markerne i 1940'erne og 1950'erne, for det tager jo nogle år, før det siver ned til grundvandet, og så er vi inde på, at handelsgødningsforbruget simpelt hen skal halveres.

Så kan man lide det eller ikke lide det, men hvis man siger - og det gør ministeren i indledningen til sin handlingsplan - at man vil nedbringe nitrattilførslen til grundvandet og vende udviklingen, er man også nødt til at handle, ellers er det simpelt hen fup og